

ניתוח הצעת תקציב 2025

12 בדצמבר 2024

יא' כסלו תשפ"ה

הכנסת צפויה להצביע בימים הקרובים על הצעת חוק תקציב המדינה לשנת 2025, במקביל להמשך הדיונים בוועדת הכספים על שורה של הצעות חוק ממשלתיות להעלאת נטל המס על הציבור. ניתוח זה נועד להציג את ההשלכות המרכזיות של התקציב המוצע, תוך הדגשת הפערים והשפעותיו על משקי הבית בישראל.

הממשלה טוענת כי הגזירות שיושגו על הציבור במסגרת תקציב 2025 נובעות מהצורך לממן את הוצאות המלחמה ושיקום הדרום והצפון. אולם, כפי שיוצג בניתוח זה, **60 אגורות מכל שקל של העלאת מסים על הציבור העובד יכלו להיחסך אם הממשלה היתה מוותרת על הכספים הקואליציוניים**. משמע, רוב גזירות התקציב לא נועדו לממן את צרכי מערכת הביטחון או את הסיוע לתושבי הדרום והצפון, אלא להבטיח את הישרדותה הפוליטית של הממשלה באמצעות העברת כספי המסים לציבורים שהיא חפצה ביקרם.

בשעה שכל סעיף תקציבי אחר - מחינוך ובריאות ועד מנהלת תקומה האמונה על שיקום יישובי עוטף עזה - קוצץ בתואנה של הצורך לממן את הוצאות המלחמה, סעיפי הכספים הקואליציוניים כמעט לא קוצצו ויעמדו על גובה של 5.4 מיליארד שקלים. כמו כן, על אף ההבטחות, שום משרד ממשלתי מיותר לא ייסגר.

כל עוד הממשלה ממשיכה לחלק מיליארדי שקלים כדי לממן את הישרדותה הפוליטית, אין הצדקה מוסרית או כלכלית להעלות מסים על הציבור.

העלאות המסים במספרים

תקציב 2025 מגביר משמעותית את הנטל על הציבור העובד, תוך התמקדות בהעלאות מסים ישירות ועקיפות. הצעדים המוצעים יפגעו ישירות בהכנסתם הפנויה של שכירים ועצמאים ויגרמו לעלייה דרמטית ביוקר המחיה. מדובר בהכבדה של כ-9.2 מיליארד שקלים של צעדי מיסוי שיושגו על הציבור העובד בשנה הקרובה, כאשר חלק ניכר מגזירות אלו יכלו להיחסך לו הממשלה היתה מוותרת על כספים קואליציוניים. הירידה הצפויה בכוח הקנייה בשילוב עליות מחירים משמעותיות תעמיס עוד יותר על משקי הבית.

השפעה על משקי הבית	סוג ההעלאה
0.8% לשכירים, 1.6% לעצמאים. עלות: 5 מיליארד ₪	העלאת דמי ביטוח לאומי
עלות: 2.9 מיליארד ₪	הקפאת מדרגות ונקודות זיכוי
עלות: 1.3 מיליארד ₪	"תרומת" יום הבראה
0.15% תוספת	העלאת מס בריאות

העלאות המסים יובילו לפגיעה כפולה במשקי הבית:

1. פגיעה ישירה בהכנסה הפנויה :

- למשתכרי שכר מינימום: ירידה של כ-50 שקלים בחודש
- למשתכרי שכר ממוצע (12,000 שקלים): ירידה של 70-100 שקלים בחודש

2. התייקרויות נוספות :

- ארנונה: 5.3%
- חשמל: 3.8%
- מים: 3.4%
- תחבורה ציבורית: 33% (45% בחצי שנה)
- מע"מ: 1%
- העלאת דמי ביטוח לאומי למעסיקים ב-0.8%, שתתגלגל לצרכנים

האינפלציה בשנה הבאה צפויה לעמוד על כ-3%. כלומר, כח הקנייה של הציבור יישחק ב-3% נוספים מעבר לירידה בהכנסה הפנויה. בהקשר זה יש לציין שלצד הקיצוצים והגזירות, הצעת התקציב שהגישה הממשלה אינה כוללת אף שינוי מבני לטיפול ביוקר המחייה, בזמן שהממשלה ממשיכה להקצות 5.4 מיליארד שקלים לכספים קואליציוניים.

פגיעה באיכות השירותים החברתיים

הצעת התקציב כוללת קיצוץ רוחבי בגובה 5% בתקציב הגמיש של משרדי הממשלה השונים. מדובר על החלק מהתקציב שאינו מיועד לתשלום שכר, גידול טבעי והתחייבויות קודמות, כך שגם אם סכום התקציב הכולל עלה לעומת השנה שעברה, מדובר רק על הגידול המינימלי האפשרי על מנת לעמוד בדרישות החוק. משמעות הקיצוץ היא שהמדינה לא

תוכל לספק מענה הולם לצרכי הציבור שגדלו משמעותית מאז ה-7 באוקטובר, וגובר החשש מקריסת שירותים חברתיים שכבר כיום נמצאים במצב קריטי.

יתרה מזאת, הקיצוץ הנוכחי הוא רק ההתחלה. צפויות הוצאות נוספות משמעותיות בשנה הקרובה – ובתוך כך, ועדת נגל לבחינת תקציב מערכת הביטחון שצפויה לפי ההערכות להמליץ על תוספת של מעל 10 מיליארד שקלים. תוספת זו תמומן, בין היתר, על ידי קיצוץ נוסף בתקציבי המשרדים. כך שבפועל, השירותים החברתיים ותקציבי הפיתוח השונים צפויים לספוג קיצוץ נוסף, גם ב-2025 וגם בשנים שלאחר מכן.

כספים קואליציוניים – הביזה נמשכת

בתקציב 2025 צפויה הממשלה להקצות 5.4 מיליארד שקלים לכספים פוליטיים. סכום זה מורכב מכ-4.8 מיליארד שקלים שאושרו בהחלטת ממשלה 2328 עבור כספים קואליציוניים. בתוספת כ-600 מיליון שקלים לכל הפחות למימון תוספות שכר פסולות למורות ומורים ברשתות החינוך החרדיות, על אף שאינן עומדות בתנאי ההעלאה בשכר של הסכם "אופק חדש". בהשוואה לשנה שעברה, מדובר בקיצוץ מינימלי של 300 מיליון שקלים בלבד לעומת 5.7 מיליארד שקלים של כספים קואליציוניים שאושרו בשנה שעברה. בניגוד לנהוג בשנים קודמות, פירוט השימושים בכספים הקואליציוניים לא פורסם, מה שמעיד על חוסר שקיפות חריג. עם זאת, בהתבסס על חלוקת הכספים הקואליציוניים בשנת 2024, ניתן לצפות שבמחצית מהסכום לכל הפחות יופנה לתוספות שונות לחינוך החרדי, כולל ישיבות, מוסדות הפטור, פנימיות ועוד. סכום נוסף של כמיליארד שקלים צפוי להיות מוקצה למה שמוגדר כ"העמקת זהות יהודית" – גרעינים תורניים, מנהלת זהות יהודית, משרד המורשת, משרד ירושלים ומסורת, תרבות חרדית ועוד. השאר יוקצה לעידוד התיישבות בשטחי יהודה ושומרון, חלוקת כרטיסי המזון של ש"ס ועוד.

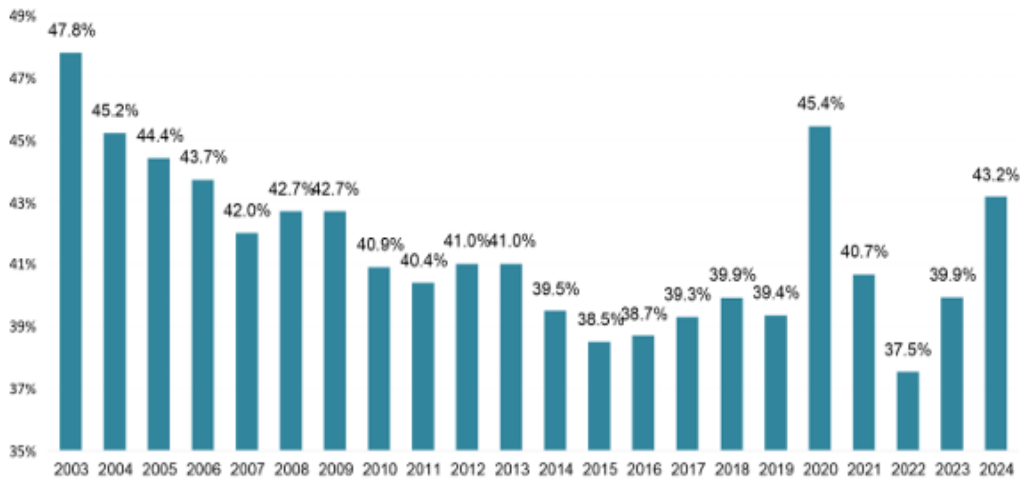
משמעות החלוקה היא שלמעלה מ-50% מהסכום צפוי לעבור ישירות ובאופן בלעדי למגזרים הדתי והחרדי, המהווים יחד כ-25% מהאוכלוסייה. הקצאת 5.4 מיליארד שקלים לכספים קואליציוניים בעת הזו מעידה על סדרי עדיפויות בעייתיים, במיוחד כשסכום זה יכול היה לשמש לשיפור משמעותי בשירותים החברתיים ולהקלה ביוקר המחיה עבור כלל הציבור.

מבט קדימה: הזדמנות לשינוי בהוצאה הציבורית

על פי הגרף שצורף להצעת התקציב, תקציב 2025 מביא את ההוצאה הממשלתית ל-43.2% מהתוצר - שיעור שנרשם לאחרונה רק בתקופת הקורונה ב-2020, ולפני זה בתחילת שנות האלפיים. בעשורים האחרונים, ההוצאה הציבורית בישראל היתה נמוכה משמעותית מההוצאה המקובלת בעולם, כאשר בתקציב 2022 היא ירדה לשפל של 37.5% לעומת הוצאה ממוצעת של 44.5% בקרב מדינות ה-OECD.

העלייה בהוצאה הממשלתית, אף שהיא נובעת מצרכי ביטחון ושיקום, מייצרת הזדמנות. בעשורים האחרונים, ההוצאה הציבורית הנמוכה בישראל הובילה לשירותים חברתיים מצומצמים ולאי-שוויון גבוה. כעת נפתח חלון הזדמנויות: אם נשמור על רמת ההוצאה הגבוהה גם לאחר המלחמה, תוך הסטה הדרגתית של משאבים מצרכי ביטחון לצרכים אזרחיים, נוכל לשקם את מערך השירותים החברתיים בישראל ולבנות חברה מאוזנת ושוויונית יותר.

ההוצאה הציבורית כאחוז מהתוצר

מקור: משרד האוצר, הלמ"ס.